

Alenka Urh

Peter Svetina: *Kako je Jaromir iskal srečo.*

Ilustriral Damijan Stepančič. Celovec-Ljubljana: Mohorjeva družba, 2010.

Peter Svetina je v svojem dosedanjem literarnem snovanju za otroke opisoval najrazličnejše teme in junake z vseh koncev človeškega in živalskega sveta. Pri njem smo srečali mrožke, leve, nilske konje, žirafe, gospode, gospe, cirkuške direktorje in še bi lahko naštevali. Z *Jaromirom* je omejenim junakom pridružil še astronoma oziroma zvezdoznanca in svoj tematski repertoar obogatil za najuniverzalnejšo in najbolj vseprisotno temo – srečo.

Človek že po naravi z zanimanjem bere, kako je kdo iskal srečo, saj se s tem ciljem ubadamo domala vsi. Še posebej nas zanima, kje jo je kdo našel in Jaromir jo je našel tam, kjer si jo na tihem najbrž želi najti veliko ljudi – v preprostih stvareh, kot je jamica na licu ali kakšna podobna pristrčna podrobnost ljubljene osebe. Takole na prvi pogled vse skupaj zveni malo pocukrano, a na srečo od Svetine ne le pričakujemo, temveč tudi dobimo precej več. Pričakujemo zato, ker gre navsezadnje za izurjeno pero otroške literature, dobimo pa zato, ker nas Svetina vedno znova očara z zanj značilno duhovitostjo in pristrčno preprostostjo povedanega.

V slikanici *Kako je Jaromir iskal srečo* je prišlo do zlitja kreativnih moči v zadnjih letih pogoste in uspešne naveze Petra Svetine in Damijana Stepančiča. Zgodba o zvezdoznancu Jaromiru je postavljena v Prago, čisto pravo in resnično Prago s Karlovim mostom, Vltavo in Nerudovo ulico; v eni od ilustracij lahko prepoznamo celo hišo Pri dveh soncih, v kateri je živel pesnik in pisatelj Jan Neruda, ki je v zvezdnem nebu našel navdih za svojo zbirko *Kozmičnih pesmi*. Hermenevtični krog je tako zaključen, slikanica pa je prav zaradi omenjenih namigov, ki segajo onstran zastavljene zgodbe, zanimiva tudi odraslemu bralcu.

S postavitvijo junaka v meščansko okolje je pisatelj naredil korak v smeri zapolnitve vrzeli, ki je nastala v slovenski mladinski literaturi po drugi svetovni vojni, iz katere je bilo po Svetinovih literarnozgodovinskih

ugotovitvah odstranjeno vse, kar je preveč očitno dišalo po krščanstvu in meščanskih vrednotah. Že bežen pogled na Jaromira nam razkrije njegov meščanski intelektualizem in krhkost, predanost njegovemu nikoli zares dosegljivemu poslanstvu (raziskovanje veselja je pač vedno nedokončano delo) in neuporabnost za kakršno koli praktično, profitno in torej *koristno* delo. Še dandanašnji bi Jaromira marsikdo kaj hitro ozmerjal s sanjačem ali filozofom in pri tem niti ne bi vedel, kaj od omenjenega je huje. Poplačan je bil tudi dolg krščanski motiviki, čeprav s humornimi podtoni – omemba treh zvezdoznancev (oziroma svetih treh kraljev) Gašperja, Mihe in Boltežarja, ki so s pomočjo kometa našli nenavadnega otroka, za katerega so vsi trdili, da je kralj (se pravi Jezusa). Duhovitost, s katero se Svetina loteva omenjenih intervencij, poskrbi, da je vse skupaj videti popolnoma naravno in nenasilno; da je skratka koherenten del celote.

Imenitno deluje tudi sicer precej tradicionalna razdelitev vlog – omikani, a zasanjani, raztreseni, socialno nerodni in realnemu svetu precej nedostopni intelektualec Jaromir ter pragmatična in na realna tla postavljena Jarmila, ki astronomu ureja njegove zvezdoznanske zapiske. Zadeva deluje imenitno zaradi razlike v bogastvu besedišča obeh junakov – če bo po Jaromirovih visokoletečih besedah njegova sreča nekoč prišla s kometom, ga bo po Jarmilini manj poetični opredelitvi enostavno tresnilo. No, Jaromira je nazadnje “tresnilo, kot bi ga zadel komet”, svojo srečo je namreč našel v Jarmili oziroma natančneje v jamici na njenem levem licu. To hkrati pomeni razrešitev stare platonsko-aristotelske dileme v prid slednjemu – Jaromir se je glede vprašanja, ali resnico, lepoto in srečo najdemo na nebu, torej v večnih in abstraktnih idejah, ali na zemlji, v konkretnih partikularnih bitnostih, brez zadržkov opredelil za zelo konkretno jamico na licu. Seveda so to biseri, ki jih bo iz *Jaromira* utegnil naloviti odrasli bralec. Mlajši bralec, ki mu je slikanica prvenstveno namenjena, se bo bržkone zabaval že ob sami pojavi raztresenega Jaromira, ki se mu včasih zgodi, da obuje dva leva čevlja in se potem “čudi, zakaj ga nese proti Karlovemu mostu namesto v Tyrševo špecarijo”, kamor se je namenil, in ki si ob oblačnih nočeh, ko ne more opazovati zvezd, izmišlja nove in nenavadno zveneče besede, kot sta šuptambil in krizmonavt, in uganke brez odgovora. Pritegniti zna tudi občasen nagovor samega bralca (“Pa da ne boste mislili, da je prihajala kar tako na obisk ... Ne, ne.”), pri katerem bralec dobi vtis, da zgodbo posluša in ne bere.

Z velikim olajšanjem in presenečenjem lahko ugotovimo, da čeprav gre za ljubezensko zgodbo, to ni ena tistih zgodb, pri kateri bi se moral junak boriti z zmaji, hudobnimi mačehami, ostudnimi zverinami vseh barv in velikosti in kar je še takšnih težko premagljivih nadlog, ki jih kar

mrgoli v otroški literaturi s podobno tematiko, temveč mora preprosto bolje pogledati. Namesto v zvezdno nebo mora svoj teleskop usmeriti v mesto, na ulice in v okna hiš ter s svežim pogledom zagledati osebo, ki jo je poznal že dolgo. In kaj se zgodi tedaj, ko v enem od oken zagleda Jarmilo? Ja tresne ga, kaj pa drugega. Bralec torej olajšano ugotovi, da v ljubezni ne gre nujno za dolgotrajno iskanje, polno težkih preizkušenj in razno raznih nevšečnosti, ampak za en preprost pogled, usmerjen drugam kot po navadi. Vse, kar je še potrebno, je, da se tudi Jarmila v odsevu Vltave zagleda kot objekt njegove sreče in v tem romantičnem duhu se zgodba zaključí.